

I. L'esclat de la Revolució Francesa

- Les causes de la Revolució Francesa van ser diverses:
 - Males collites i, per tant, un augment dels preus i del malestar popular.
 - Greu crisi financera.
 - Impopularitat del sistema de privilegis, que marginava políticament la burgesia i alliberava l'aristocràcia de pagar impostos.
- Davant de la proposta fiscal de la monarquia, l'aristocràcia va exigir convocar els **Estats Generals**.

El tercer estat no acceptà el tradicional vot per estat i el va exigir per persona. Davant de la negativa, s'erigiren en **Assemblea Nacional**.

- La radicalització popular (**assalt a la Bastilla** i **revolta antisenyorial** a les zones rurals) accelerà les transformacions polítiques.
- El 4 d'agost, l'Assemblea Nacional va decretar l'**abolició dels privilegis feudals** i promulgà la **Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà**.

1. Explica les causes de les qüestions següents relacionades amb l'esclat de la Revolució Francesa del 1789:

a) El descontentament de la burgesia:

.....

b) La noblesa, i no pas la burgesia, va ser qui va iniciar el procés revolucionari:

.....

c) La idea de la "sobirania nacional" era contrària al que representaven els Estats

Generals:

.....

2. Completa la taula del pressupost de la monarquia francesa el 1788 i després fes l'activitat proposada:

DESPESES			INGRESSOS		
Concepte	Millions de lliures	%	Concepte	Millions de lliures	%
Despeses civils	146		Impostos indirectes	208	
Despeses militars	166		Impostos directes	158	
Deute	310		Diversos	138	
TOTAL		100	TOTAL		100

Quina és la diferència entre despeses i ingressos? Descriu com era la balança econòmica de la monarquia francesa l'any 1788:

.....

.....

.....

3. Contesta les preguntes sobre la fi de l'Antic Règim a França:

- a) Quina va ser la nova legislació promulgada el 4 d'agost?
-
-
- b) Per què en les revoltes pageses es va cremar la documentació senyorial?
-
-
- c) Quins dos països ja havien adaptat un sistema liberal? Quan?
-

4. Legeix el fragment següent de l'himne nacional francès, escrit en plena revolució.
Després, respón les preguntes:

Endavant, fills de la Pàtria,
ha arribat el dia de glòria!
Contra nosaltres, la tirania
alça el seu sagnant penó.
(bis)

Sentiu als camps el rugit
d'aquells ferotges soldats?
Véneu fins a nosaltres
a degollar els vostres fills
i les vostres companyes!

A les armes, ciutadans!
Formeu els vostres batallons.
Anem, anem!
Que una sang impura
inundi els nostres solcs!

La Marsellesa, 1789

- a) Qui representa que canta *La Marsellesa*?
Com es refereixen a ells mateixos?

.....

.....

.....

- b) Contra qui es manifesten? Amb quines paraules els descriuen?

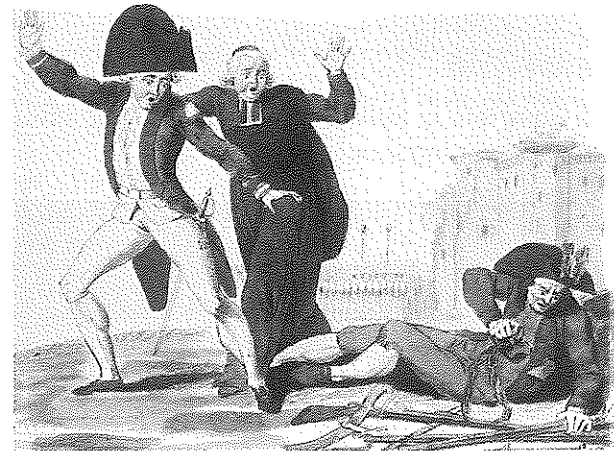
.....

.....

- c) A què encoratja els ciutadans?
-

- d) Quin significat té la darrera frase?
-

- e) Tots els himnes nacionals acostumen a tenir un caràcter bel·licós. Quins termes s'utilitzen en aquest sentit?
-

Les etapes de la Revolució Francesa (1)

- Les etapes de la Revolució Francesa van ser: monarquia constitucional (1789-1792), república democràtica (1792-1794), república burgesa (1794-1799).
- La fase inicial, la **monarquia constitucional**, presentà aquests aspectes:
 - Hi predominà la **burguesia moderada**, que va articular una monarquia constitucional i parlamentària.
 - Es promulgà la **Constitució del 1791**, que establia la separació dels tres poders de l'Estat, la sobirania nacional, la igualtat legal dels ciutadans i el sufragi censatari.
 - S'expropiaren els béns de l'**Església** i es va establir la separació entre l'Església i l'Estat.
 - Va tenir **grans enemics**. D'una banda, la noblesa i la monarquia lluitaren per tornar a la situació anterior. D'altra banda, hi havia sectors populars radicalitzats que aspiraven a aprofundir en les reformes i proclamar la república.

5. Escriu les reformes de la monarquia constitucional contra l'Antic Règim i les que, segons la teva opinió, haurien calgut per abolir-lo totalment:

Reformes de la monarquia	Altres reformes

6. Explica per què aquests sectors socials estaven descontents amb la monarquia constitucional. Després, exposa les accions que van prendre contra ella:

Monarquia	→		→	
Noblesa i clero	→		→	
Sectors populars	→		→	

7. Defineix els termes següents:

- a) Dret de veto:
-
- b) Sufragi censatari:
-
- c) Desamortització:
-

3. Les etapes de la Revolució Francesa (2)

■ La **república democràtica** (1792-1794) presenta dues fases diferenciades:

- **Convenció girondina:** va instituir el sufragi universal masculí i condemnà i ajusticià el rei. També va haver de plantar cara a les pressions de l'absolutisme exterior i a les revoltes internes.
- **Convenció jacobina:** va ser la fase de més radicalització política i social. Va establir el sufragi universal directe, aprovà mesures de suport als sectors

populars com el control de preus, potència l'exèrcit i va impulsar la política del Terror. La major part de la població s'oposava als jacobins, i el 1794 un cop d'Estat va acabar amb el seu poder.

■ **República burgesa** (1794-1799): la burgesia conservadora recuperà el poder. Va plantar cara a les pressions de la noblesa i de les classes populars. Finalment, l'any 1799 el general Bonaparte va fer un cop d'Estat i va inaugurar el **Consolat**.

CS **CA** 8. Relaciona els grups polítics de la Revolució Francesa amb les seves idees principals:

Eren partidaris de l'Antic Règim.

Absolutistes

Atorgaven tots els poders al rei.

Creien en la igualtat per damunt de tot.

Monàrquics constitucionalistes

Van reprimir els intents revolucionaris.

Preferien la monarquia constitucional.

Republicans moderats (girondins)

Intervenien per controlar els preus i els salaris.

Volien restablir el sufragi censatari.

Republicans radicals (jacobins)

Aplicaren el sufragi universal masculí.

CS **CA** 9. Compara les tres constitucions de la Revolució Francesa completant el quadre:

	Constitució de 1791	Constitució de 1793	Constitució de 1795
Tipus d'Estat			
Grup social o polític dominant			
Separació de poders			
Representació popular			

CC 10. Fixa't en la imatge d'aquest *sans-culottes* i explica el significat dels símbols següents de la Revolució Francesa:

- 1 Pica:
- 2 Escarapella:
- 3 Calces:

5. Restauració, liberalisme i nacionalisme

- El **Congrés de Viena (1814-1815)** va ser la reunió de les potències que van vèncer Napoleó. Volien restaurar l'absolutisme i remodelar el mapa d'Europa.
- El tractat de la **Santa Aliança (1815)** significà l'establiment d'una ajuda mútua entre aquests monarques europeus davant de possibles amenaces del liberalisme.
- El **liberalisme** és un sistema polític que entén l'individu (ciudadà) com l'element fonamental de la societat (conjunt de ciutadans que constitueix la nació i que

deté la sobirania). A més, propugna un sistema representatiu (Parlament), la divisió de poders i el dret de propietat.

- El **nacionalisme** és una ideologia política que es va expandir durant el segle XIX i que s'enfrontà a l'absolutisme de la Santa Aliança. Es pot definir la **nació** com un conjunt d'individus que tenen un seguit de llaços culturals propis (llengua, tradició, passat, religió) i que volen viure en comú.

CS 13. Explica en què es va basar l'Europa de la Restauració:

.....

.....

.....

CS 14. Llegeix atentament el text i contesta les preguntes:

CT

Acabem de veure alguns elements que no són suficients per crear una nació: la raça, la llengua, els interessos, les afinitats religioses, la geografia, les necessitats militars. (...) Què més cal?

Una nació és essencialment una ànima (...). Dues coses (...) constitueixen la mateixa

essència (...). Una es refereix al passat, l'altra forma part del present. Una és el fet de posseir en comú un ric llegat del passat; l'altra és el consentiment present, el desig de viure conjuntament, la voluntat de mantenir viva l'herència que s'ha rebut.

Conferència pronunciada per Ernest Renan, 1882.

a) Segons Renan, quins són els dos aspectes més importants que conformen una nació?

.....

b) De quina manera Renan relaciona el nacionalisme i les teories liberals?

.....

.....

CT 15. Compara el mapa de l'Europa del 1815 amb un d'actual i completa el quadre:

TI

Imperis el 1815	Estats actuals
Imperi Austríac	
Imperi Rus	
Imperi Turc	

5. Les revolucions liberals i nacionals

- Entre el 1815 i el 1848 l'absolutisme va haver de plantar cara al liberalisme i al nacionalisme.
- El 1820 començà la primera onada revolucionària, que va barrejar liberalisme i nacionalisme. Aquests aixecaments van ser vençuts per la Santa Aliança, i només triomfaren a Grècia i a les colònies espanyoles de l'Amèrica continental.
- Entre el 1829 i el 1835 n'hi va haver la segona onada, que va triomfar a França, Bèlgica i Espanya. Les insurreccions van tenir el suport popular i implantaren sistemes polítics constitucionals dominats per la burgesia conservadora.
- Les revolucions del 1848 van presentar dues cares:
 - **Europa occidental:** van triomfar els ideals democràtics (sufragi universal) i van sorgir els treballadors com a força política.
 - **Europa oriental:** les propostes eren liberals i nacionalistes, i es lluitava contra sistemes absolutistes.

16. Completa el quadre de les revolucions del 1820 al 1848:

Fase	Ideologies	Focus revolucionaris
1820		
1830		
1848		

17. Elabora una cronologia de la primera meitat del segle XIX seguint les indicacions:

- a) ESCRIU I PINTA DE COLORS DIFERENTS CADASCUNA DE LES TRES FASES REVOLUCIONÀRIES.
- b) INDICA ELS FETS HISTÒRICS MÉS DESTACATS DE CADA PERÍODE REVOLUCIONARI.

18. Cerca informació sobre la independència grega. Exposa les causes del procés, el desenvolupament del conflicte i l'organització de la nova Grècia:

.....

.....

.....

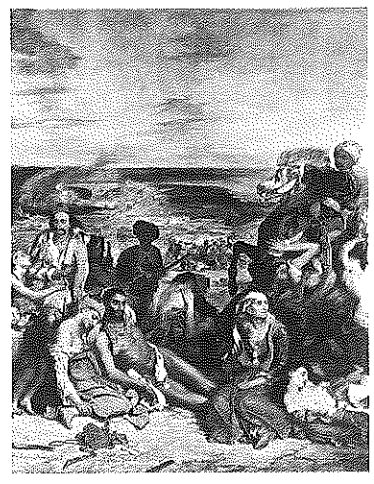
.....

.....

.....

.....

.....

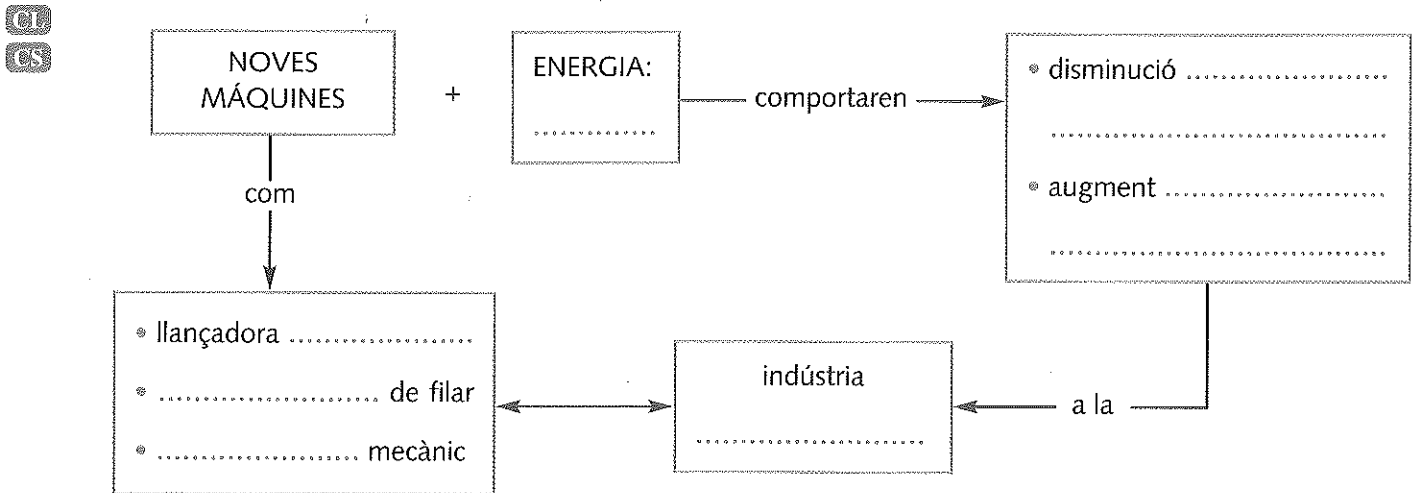

2. L'era del maquinisme

- La **innovació tecnològica** va ser paral·lela als canvis demogràfics i agraris. Les noves màquines van substituir el treball manual, van augmentar la productivitat i disminuïren els costos de producció.
- L'aplicació del vapor a la producció i a nous mitjans de transport va revolucionar la tecnologia i les energies tradicionals, i es va convertir en el símbol indiscutible de la Revolució Industrial.

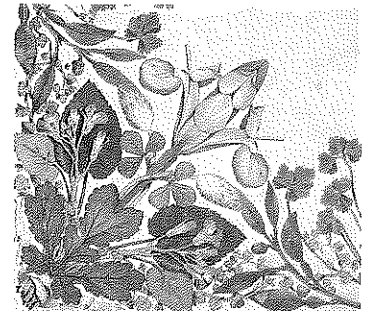
- La **indústria tèxtil anglesa** aplicà un seguit d'invents (llançadora volant, noves màquines de filar i teler mecànic), a més de l'energia del vapor, i d'aquesta manera van produir més i van generalitzar el sistema fabril.
- La utilització del **carbó de coc**, per fabricar ferro i acer en el sector siderúrgic, incrementà la producció. La demanda de ferro per elaborar noves màquines també va afavorir el sector.

3. Completa aquest mapa conceptual sobre els canvis en la indústria tèxtil:

4. Defineix, amb paraules teves, aquests conceptes:

- CI CS
- a) Indiana:
-
- b) Llançadora volant:
-

5. Fixa't en les dades sobre la potència de les màquines entre el 1840 i el 1896, en milers de cavalls de vapor, i fes les activitats:

CI CA CS

	1840	1850	1860	1870	1880	1890	1896
Gran Bretanya	620	1290	2450	4040	7600	9200	13700
Món	1650	3990	9380	18460	34150	50150	66100

Calcula el percentatge de milers de cavalls de vapor que representa la Gran Bretanya dintre del món el 1840 i el 1896. Després justifica les dades:

- 1840:
-
- 1896:
-

3. La revolució dels transports

- De manera paral·lela a les innovacions anteriors, es van desenvolupar **grans transformacions** en els transports i en el comerç.
- En el **transport**, les innovacions més revolucionàries van ser el ferrocarril i el vaixell de vapor:
 - L'activitat minera generà l'aparició del **ferrocarril**, que al començament va ser una vagoneta sobre rails. L'any 1829, Stephenson hi va incorporar una locomotora que accionava el ferrocarril de vapor.
 - L'aplicació de la màquina de vapor al transport marítim va significar l'aparició dels **vaixells de vapor**. Inventats abans que el ferrocarril (1807), la seva aplicació va ser més lenta i tardana.
- Pel que fa al comerç, es va desenvolupar una **economia de mercat** per mitjà de l'increment tant del comerç interior com de l'exterior. En el comerç exterior, es van enfrontar les posicions del lliurecanvisme i del proteccionisme.

6. Contesta aquestes preguntes:

a) Com va evolucionar el ferrocarril durant el segle XIX? I el transport marítim?

.....

.....

.....

b) Què és l'economia de mercat? Per què es va desenvolupar en aquest moment?

.....

.....

7. Fixa't en la taula sobre l'evolució del tonatge dels vaixells mercants al món entre el 1850 i el 1900, i fes les activitats:

Any	Vaixells de vela	%	Vaixells de vapor	%	Total
1850	9 100		280		
1860	13 000		780		
1870	13 500		2 050		
1880	13 870		4 400		
1890	10 540		8 825		
1900	7 245		22 370		

a) Calcula el total de tones transportades cada any.

b) Calcula el percentatge que representa cada tipus de navegació.

c) Descriu l'evolució dels dos tipus de navegació:

.....

8. Cerca informació sobre el proteccionisme i defineix-ne les característiques:

.....

.....

.....

4. El capitalisme industrial

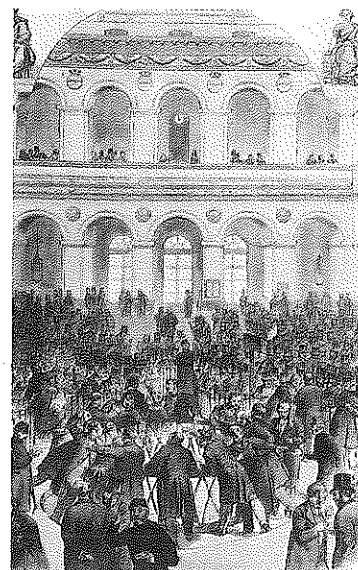
- El **liberalisme econòmic** va ser teoritzat per pensadors britànics del final del segle XVIII. Les bases són:
 - El motor de l'economia és la cerca del màxim benefici; el mercat s'equilibra en funció de la relació entre l'oferta i la demanda.
 - L'Estat no ha d'intervenir en l'economia.
- El **capitalisme industrial**, que es formà a partir d'aquests principis, es va caracteritzar perquè un grup social reduït, la burgesia, detenia la propietat dels

béns de producció, mentre que els treballadors es llo-gaven a canvi d'un salari.

- **Tres elements** van consolidar decisivament el capita-lisme industrial: els bancs, les societats anònimes i la borsa de valors.
- Durant el segle XIX la **industrialització es va estendre** a altres estats d'Europa i del món. El procés no va ser regular i presentà grans diferències entre països i en-tre les seves respectives regions.

- CS** 9. Explica, amb les teves paraules, el significat dels termes següents i esta-
CE bleix-ne la relació amb el capitalisme. Si en necessites, pots buscar més informació:

- a) Llei de l'oferta i la demanda:
-
-
- b) Salari:
-
- c) Societat anònima:
-
- d) Estoc:

- CS** 10. Llegeix aquest text i contesta les preguntes:
CE
IE

Tot home, mentre no violi les lleis de la jus-tícia, ha de quedar perfectament lliure per abraçar el mitjà de vida que li sembli millor per poder cercar la seva manera de viure i els seus interessos; i perquè les seves produc-cions puguin sortir també a competir amb les de qualsevol altre individu de la naturalesa hu-mana. (...)

Segons el sistema de llibertats, el sobirà no-més ha d'atendre tres obligacions principals

(...): la primera, protegir la societat de la vio-lència i invasió d'altres societats independents; la segona consisteix a posar a cobert de la in-justícia i de l'opressió qualsevol ciutadà de la república (...); i la tercera obligació consisteix a mantenir i erigir certes obres i establiments públics, (destinats) al interessos de tota la so-cietat en comú.

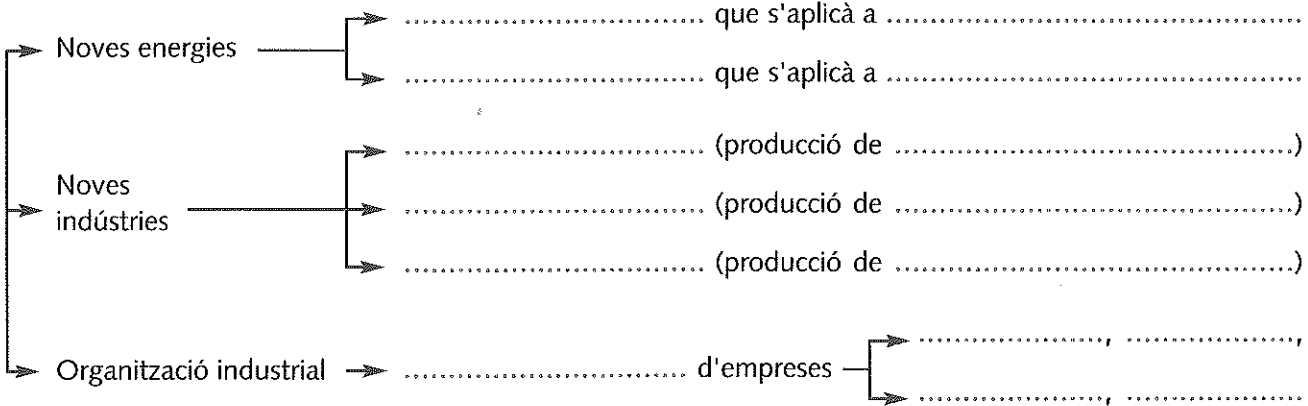
Adam SMITH: *La riquesa de les nacions* (adaptació), 1776.

- a) Quines són les úniques obligacions dels governants segons Adam Smith?
-
-
- b) Quins principis del liberalisme hi ha implícits al text? Justifica la resposta:
-
-

5. La segona fase de la industrialització

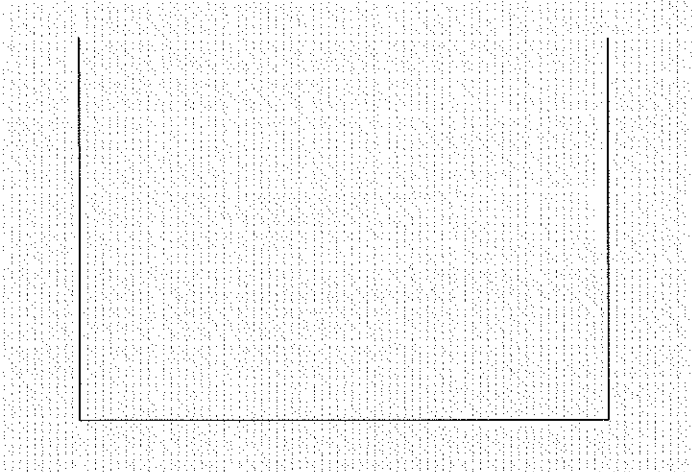
- Al final del segle XIX es va desenvolupar una nova fase industrial, anomenada **Segona Revolució Industrial**.
- En primer lloc, es va produir un **canvi energètic**; noves fonts d'energia van desbancar el carbó:
 - L'**electricitat** s'aplicà a la indústria, als transports, a les comunicacions, a l'enllumenat i a l'oci.
 - El **petroli** va revolucionar el transport: va sorgir l'automòbil i l'aviació, i s'aplicà a la navegació.
- En segon lloc, representà **canvis en l'organització industrial**; es desenvolupà la fabricació en sèrie (taylorisme), que tingué el màxim exponent en la fàbrica d'automòbils Ford.
- En tercer lloc, es va desenvolupar la **concentració industrial**, el principal objectiu de la qual era restringir la competència, i els exemples més destacats de la qual van ser el càrtel, el trust, el hòlding i el monopoli.

11. Completa l'esquema següent. Escriu un exemple de cada innovació de la Segona Revolució Industrial i els quatre nous tipus d'organització empresarial:

12. Fixa't en el gràfic de la producció d'automòbils Ford i segueix les indicacions:

Any	Fabricació (nombre de cotxes)	Preu (dòlars)
1909	18664	950
1910	34528	780
1911	78440	690
1912	168220	600
1913	248317	550
1914	308213	490

- a) Col·loca els anys a l'eix horitzontal, i la informació de la fabricació de cotxes a l'eix vertical de l'esquerra. Fes un gràfic de barres.
- b) Col·loca les dades dels preus a l'eix vertical dret i fes un gràfic lineal.
- c) Descriu l'evolució de la fabricació dels automòbils i dels preus:
- d) Estableix una relació entre tots dos:

7. El marxisme, l'anarquisme i l'internacionalisme

- Durant la segona meitat del segle XIX es van desenvolupar dues tendències de pensament que denunciaven les desigualtats creades pel capitalisme: el marxisme i l'anarquisme.
- El **marxisme** aspirava a una revolució obrera per destruir el capitalisme. Els obrers havien de formar un partit que, una vegada al poder, crearia un Estat obrer on desapareixeria la propietat privada. Després, s'havia d'arribar a la societat comunista, sense classes.
- L'**anarquisme** exaltava la llibertat individual, criticava la propietat privada, rebutjava qualsevol forma d'autoritat i s'oposava a l'acció política. Es va dividir en dues línies: una de favorable a l'acció violenta, i una altra, impulsora de l'anarcosindicalisme.
- L'**internacionalisme** va tenir dos moments destacats: la Primera Internacional, que va unir marxistes, anarquistes i sindicalistes a nivell mundial, i la Segona Internacional, que només coordinava els partits marxistes.

16. Contesta aquestes preguntes:

a) Què significa el terme "internacionalisme proletari"?

.....

b) Per què va fracassar la Primera Internacional?

.....

17. Estableix les semblances i les diferències entre el marxisme i l'anarquisme:

Semblances	Diferències

18. Cerca la lletra de *La Internacional* i explica les idees que transmet:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1 i 2. L'imperialisme i les seves causes. Conquesta, organització i explotació

- Els canvis econòmics i tecnològics que va suposar la **Segona Revolució Industrial** van facilitar l'expansió europea per Àfrica, Àsia i el Pacífic.
- Els **motius** del procés van ser diversos:
 - Econòmicament, calia trobar **nous mercats** per vendre-hi els excedents i adquirir matèries primeres al millor preu possible.
 - Demogràficament, Europa necessitava territoris nous per situar-hi el seu gran **excedent poblacional**.
- Políticament, les potències europees aspiraven a augmentar el seu **prestigi** amb nous territoris.
- Ideològicament, era molt comuna la **creença en la superioritat** d'algunes nacions, i en el dret d'aquestes a imposar-se sobre uns altres pobles.
- La **conquesta** dels nous territoris va ser relativament ràpida i fàcil. L'ocupació de les colònies per part dels imperis va adoptar **tres formes diferents**: colònies d'explotació, colònies de poblament i protectorats.

CS 1. Anomena els motius principals del colonialisme europeu:

.....

.....

.....

TI
CS 2. Relaciona el text amb la facilitat amb què els europeus conquerien territoris:

La signatura dels tractats va ser una farsa per imposar l'ocupació del territori. El modus operandi va ser, més o menys, aquest: de sobte es presentava al poblat indígena un europeu brut i esparracat. Els nadius corrien esparracats, però l'europeu els mostrava unes quantes foteses que no valien més d'un xiling. La cobdícia podia més que la por, i el cap s'hi acostava i rebia els regals. L'intendent feia veure

que explicava el tractat al cap. Aquest no comprenia ni un borrall, però s'hi mostrava complagut perquè li acabaven de donar una altra fotesa com a regal. El cap de la tribu i l'intendent posaven els senyals d'identificació damunt el tractat, i l'europeu, que afirmava ser el representant d'un gran imperi, signava.

Entrevista d'una delegació britànica amb reietons a la Costa d'Or, 1874.

.....

.....

.....

CA
CS 3. Completa el quadre següent sobre els diferents tipus de colonització:

Tipus de colònies	Caràcter de l'ocupació política	Caràcter de l'ocupació econòmica	Exemples significatius
Colònies d'explotació			
Colònies de poblament			
Protectorats			

El repartiment del món

■ El "repartiment d'Àfrica" va començar l'any 1870. Els enfrontaments entre potències van ser constants, i l'any 1885 es va convocar la Conferència de Berlín per establir les zones d'influència de cada potència sobre el continent.

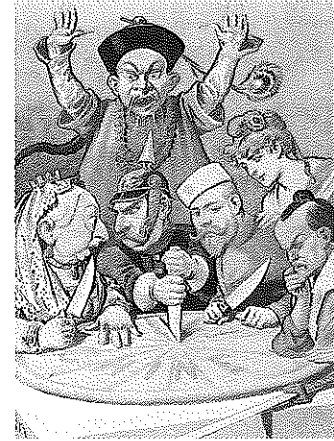
■ A Àsia, a més de les potències europees, hi van intervenir també Rússia, els Estats Units i el Japó. La presència colonial a la Xina es va consolidar a partir de les guerres de l'opi.

■ Els imperis colonials principals van ser:

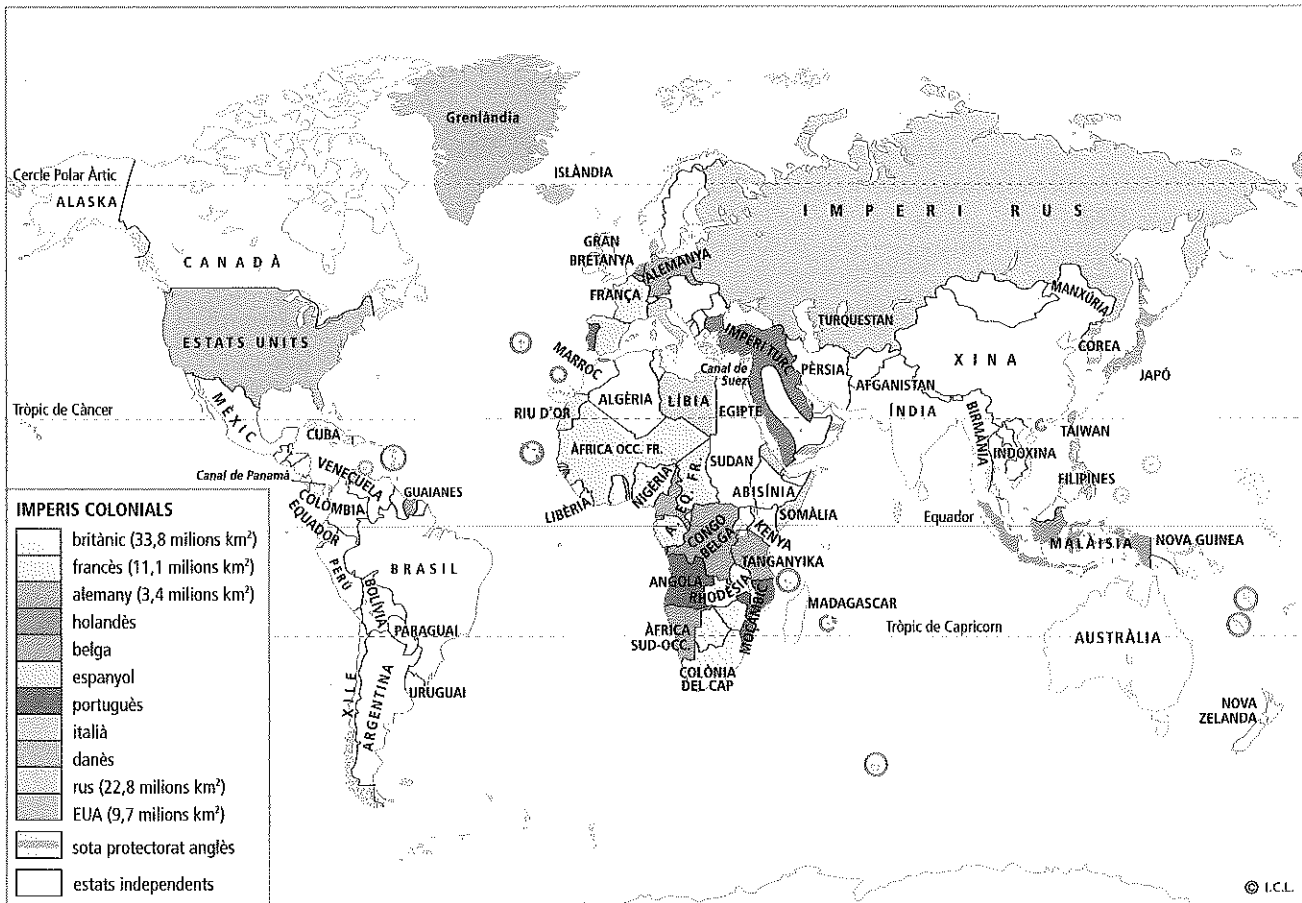
- La Gran Bretanya: posseïa l'imperi més gran, estructurat al voltant del control de les rutes marítimes i comercials. L'Índia era la "joia de la Corona".
- França: es va establir al sud-est asiàtic i també al nord i al centre d'Àfrica, on va competir amb la Gran Bretanya.
- També van ser potències colonials Rússia, Alemanya i Holanda, i, de fora d'Europa, els EUA i el Japó.

4. Explica el significat dels conceptes següents:

- a) Conferència de Berlín:
-
- b) Guerres de l'opi:
-
- c) La "joia de la Corona":
-

5. Completa el mapa i acoloreix de manera adient les colònies que estan en blanc:

Les causes de la Primera Guerra Mundial

- Les causes principals de la guerra van ser aquestes:
 - L'exaltació nacionalista entre diferents estats. Destacava entre França i Alemanya, i entre França i la Gran Bretanya.
 - La rivalitat entre les potències colonials, que ja havia estat important a la darrereria del segle XIX.
 - Aquesta rivalitat va dur a una cursa d'armaments i a l'establiment d'aliances militars.
 - El conflicte del Marroc, a la primeria del segle XX.
- El conflicte dels Balcans: hi van intervenir elements com ara la descomposició de l'Imperi Turc, el sorgiment de petites nacionalitats i els interessos que tenia Àustria-Hongria i Rússia a la regió.
- El detonador de la guerra va ser el conflicte austro-serbi, exemplificat per l'assassinat de l'hereu al tron austríac.
- Es va posar en funcionament un complicat sistema d'aliances i va esclatar la Primera Guerra Mundial.

8. Fes les activitats següents:

a) Explica els diferents conflictes que van dur a l'esclat de la Gran Guerra:

.....

.....

.....

.....

.....

b) Detalla, més concretament, el conflicte dels Balcans:

.....

.....

.....

.....

.....

9. Completa el mapa de la Primera Guerra Mundial a Europa segons la llegenda:

6. La Gran Guerra

■ La Primera Guerra Mundial va tenir diferents etapes:

- La **guerra de moviments**: Alemanya va iniciar la guerra fent ofensives ràpides; però aviat es va produir una etapa d'immobilització dels fronts a causa de la reacció de la Triple Entesa.
- La **guerra de trinxeres**: va ser el període més llarg i més dur del conflicte; guanyar un pam de territori significava desenes de milers de morts. L'exemple més sagnant va ser la batalla de Verdun.

- **Crisi del 1917 i fi de la guerra**: l'abandonament de l'URSS va ser compensat per l'entrada dels EUA en el conflicte. La guerra va acabar l'any 1918, després que les potències vençudes signessin l'armistici.

- Les **característiques** de la Gran Guerra van ser totalment noves per a l'època: eren reclutats tots els homes en edat militar, els nous armaments van produir una mortalitat mai vista, i s'hi va fer servir la propaganda com a arma de guerra.

CA 10. Completa el quadre de l'evolució bèl·lica de la Primera Guerra Mundial:

CS

Etapa	Cronologia	Característiques	Altes o baixes d'estats en el conflicte
Guerra de moviments			
Guerra de trinxeres			
Final de la guerra			

II 11. Llegeix atentament el text i contesta la pregunta:

EL

-Com va això, Franz? -pregunta Kropp.

Kemmerich acota el cap.

-Bé, força bé, si no fos per aquest dolor terrible al peu.

Mirem les flassades que el cobreixen. La seva cama és dins d'una gàbia de filferro damunt la qual es bomba la roba del llit. (...)

Sota la pell ja no hi batega la vida, que s'ha arraulit als límits del cos; la mort treballa a l'interior de l'organisme i ja és mestressa dels ulls.

Heus aquí el nostre company Kemmerich, que no fa gaire encara brasejava carn de cavall amb nosaltres i s'acomodava, amb cura, a l'interior dels grans embuts que deixen els obusos. És ell i, tanmateix, ja no és ell. La seva fesomia s'ha esvanit, ha esdevingut imprecisa i descolorida (...). La seva veu s'ha fet cendrosa.

Erich REMARQUE:

Sin novedad en el frente, 1929.

Consideres que el text és antibèl·licista? Justifica la resposta:

.....

.....

.....

.....

L'organització de la pau

■ En el **Tractat de Versalles (1919)**, mentre que els EUA volien una pau sense revenja, França i la Gran Bretanya esperaven treure fortes compensacions d'Alemanya per la guerra.

■ Es va imposar una **pau humiliant per a Alemanya**. Va ser considerada l'única culpable del conflicte i fou obligada a pagar reparacions de guerra. També se'n va desmantellar l'exèrcit, va perdre les colònies i diversos territoris que posseïa a Europa.

- Es va dibuixar un nou mapa d'Europa:
 - La nova URSS va perdre les costes bàltiques i bona part de Polònia.
 - L'Imperi Turc va restar reduït a la Turquia actual.
 - L'Imperi Austrohongarès es va disgregar (Txecoslovàquia, Hongria, Àustria...) i va sorgir Iugoslàvia.
- Es va crear la **Societat de Nacions**, que havia de garantir la pau, però amb dificultats i problemes.

12. Explica què va ser el Tractat de Versalles i exposa com va ser viscut a Alemanya:

.....

.....

.....

.....

.....

13. Fixa' en aquest mapa de l'Europa oriental i fes les activitats:

- a) Delimita les fronteres anteriors a la Primera Guerra Mundial dels tres imperis.
- b) A continuació, escriu els territoris perduts per cadascun:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Cerca informació sobre les nacions que van formar l'Estat de Iugoslàvia:

.....

.....

.....

.....

.....

7. L'art en el tombant del segle: l'Impressionisme

- L'Impressionisme va ser una revolució, sobretot pel que fa a la pintura. El seu principi fonamental es basava en el fet que l'artista havia de pintar allò que veia, però de la manera com ho veia:
 - Estèticament, per plasmar la "impressió" (segons la llum, el color o l'atmosfera del moment) utilitzava paletades de color soltes i ràpides.
 - Temàticament, es va abandonar l'historicisme i es van pintar escenes de paisatge i d'aire lliure.
- Són remarcables els pintors Édouard Manet, Claude Monet, Auguste Renoir i Edgar Degas.
- El Postimpressionisme va ser encara més trencador. Mantingué viu l'interès per la llum i pel color, però va recuperar la preocupació pel dibuix i per l'expressivitat de les persones i els objectes. Són especialment importants Toulouse-Lautrec, Van Gogh i Cézanne.
- A Catalunya, Casas i Rusiñol introduïren els principis impressionistes i postimpressionistes.

13. Exposar les característiques més destacades de l'Impressionisme:

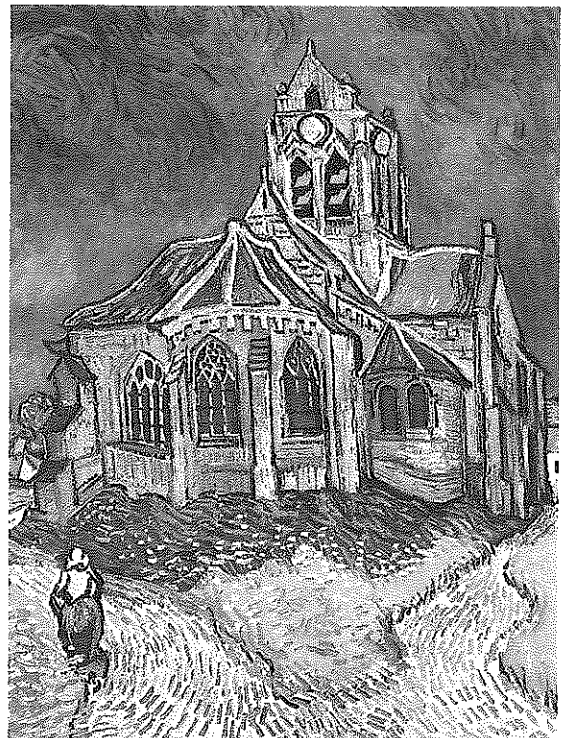
- a) Estètiques:
-
- b) Temàtiques:
-

14. Cerca informació sobre els orígens de la fotografia. Exposar el lloc, el moment d'aparició i les primeres tècniques. Explicar també de quina manera la invenció de la fotografia va influenciar l'estètica impressionista:

-
-
-
-
-

15. Enumerar les diferències del Postimpressionisme en relació amb l'Impressionisme, així com els pintors més remarcables de totes dues etapes:

- a) Diferències:
-
-
-
-
-
-
- b) Pintors impressionistes:
-
- c) Pintors postimpressionistes:
-

1. La Revolució Russa

- Abans del 1917, a Rússia hi pervivia l'Antic Règim:
 - El tsar controlava el poder polític emparant-se en la burocràcia, l'exèrcit i l'església ortodoxa.
 - Es mantenia un règim gairebé feudal a les zones rurals. La majoria de la població, que era pagesa, vivia en unes condicions miserables.
 - La industrialització, molt escassa, només s'havia localitzat a algunes zones urbanes, i el marxisme rus s'havia escindit entre bolxevics i menxevics.
- La Primera Guerra Mundial va agreujar els problemes de Rússia; els desastres militars i la misèria van facilitar la revolució de febrer del 1917: va caure el tsarisme i es va instaurar un règim democràtic.
- El nou govern democràtic seguia la guerra i no va poder plantar cara a la sublevació dels soviets que, controlats pels bolxevics, prometien pa i pau.
- L'octubre del 1917, després d'una nova revolució, Rússia va signar la pau amb Alemanya a canvi de territoris.

1. Completa el quadre de l'evolució política russa a les primeres dècades del segle XX:

Etapa	Cronologia	Sistema polític	Posició davant la propietat privada
Tsarisme			
Revolució de febrer			
Revolució d'octubre			

2. Defineix amb paraules teves els termes següents:

- a) Bolxevic:
-
- b) Soviet:
-

3. Cerca informació sobre Lenin. Elabora un resum biogràfic en el qual sigui evident el seu paper en la Revolució del 1917 i en la nova Rússia comunista:

.....

.....

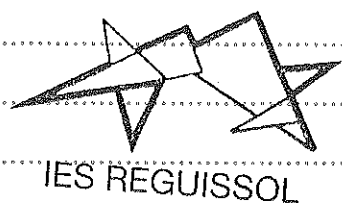
.....

.....

.....

.....

.....

3. Els Estats Units: els feliços anys vint

<ul style="list-style-type: none"> ■ La Primera Guerra Mundial va beneficiar els EUA, que van vendre molts productes als aliats i van patir un nombre baix de pèrdues humanes. En acabar la guerra, van esdevenir la primera potència mundial. ■ La dècada del 1920 va ser de molta prosperitat per als EUA: s'hi va desenvolupar el consumisme, base del "model de vida americà", i va esdevenir un somni per a milions d'emigrants d'arreu del món. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ El consumisme es va poder desenvolupar perquè es va incrementar la productivitat i es van reduir els costos; es van promoure la publicitat, la compra a terminis, els préstecs i l'auge de la borsa. ■ La prosperitat no es va repartir equitativament: va créixer més l'oferta que la demanda, molts pagesos es van arruïnar i alguns sectors industrials van entrar en fallida; per tots aquests factors es va estendre l'atur.
---	--

7. Explica les conseqüències de la Primera Guerra Mundial per als Estats Units:

.....

.....

.....

.....

.....

8. Defineix amb paraules teves els termes següents:

a) "Model de vida americà":

.....

b) Bombolla especulativa:

.....

c) Taylorisme:

.....

9. Llegeix atentament aquest fragment de la novel·la de Francis Scott Fitzgerald i relaciona'l amb el creixement econòmic dels Estats Units:

<p>L'esplèndid cotxe de Gatsby va lliscar pel pendent pedregós fins a la meua porta, i va deixar escapar pel seu clàxon de tres notes un doll de melodia. Era la primera vegada que em visitava, malgrat que jo havia assistit a dues de les seves festes, havia pujat al seu hidroavió i, davant la seva reiterada invitació, havia utilitzat sovint la seva platja (...).</p> <p>Em va veure contemplar, amb admiració prolongada, el seu cotxe.</p>	<p>–Bonic, oi? –va sortir del cotxe perquè el veïes més bé–. No l'havia vist abans?</p> <p>Sí l'havia vist; tothom l'havia vist. Era de color crema fosc, amb peces niquelades lluent, en les seves dimensions monstruoses, amb capelles, cistells de fiambres, caixes d'eines i plataformes que reflectien en un laberint de parabrises una dotzena de sols.</p> <p>F. Scott FITZGERALD: <i>El gran Gatsby</i>, 1925.</p>
--	--

.....

.....

.....

.....

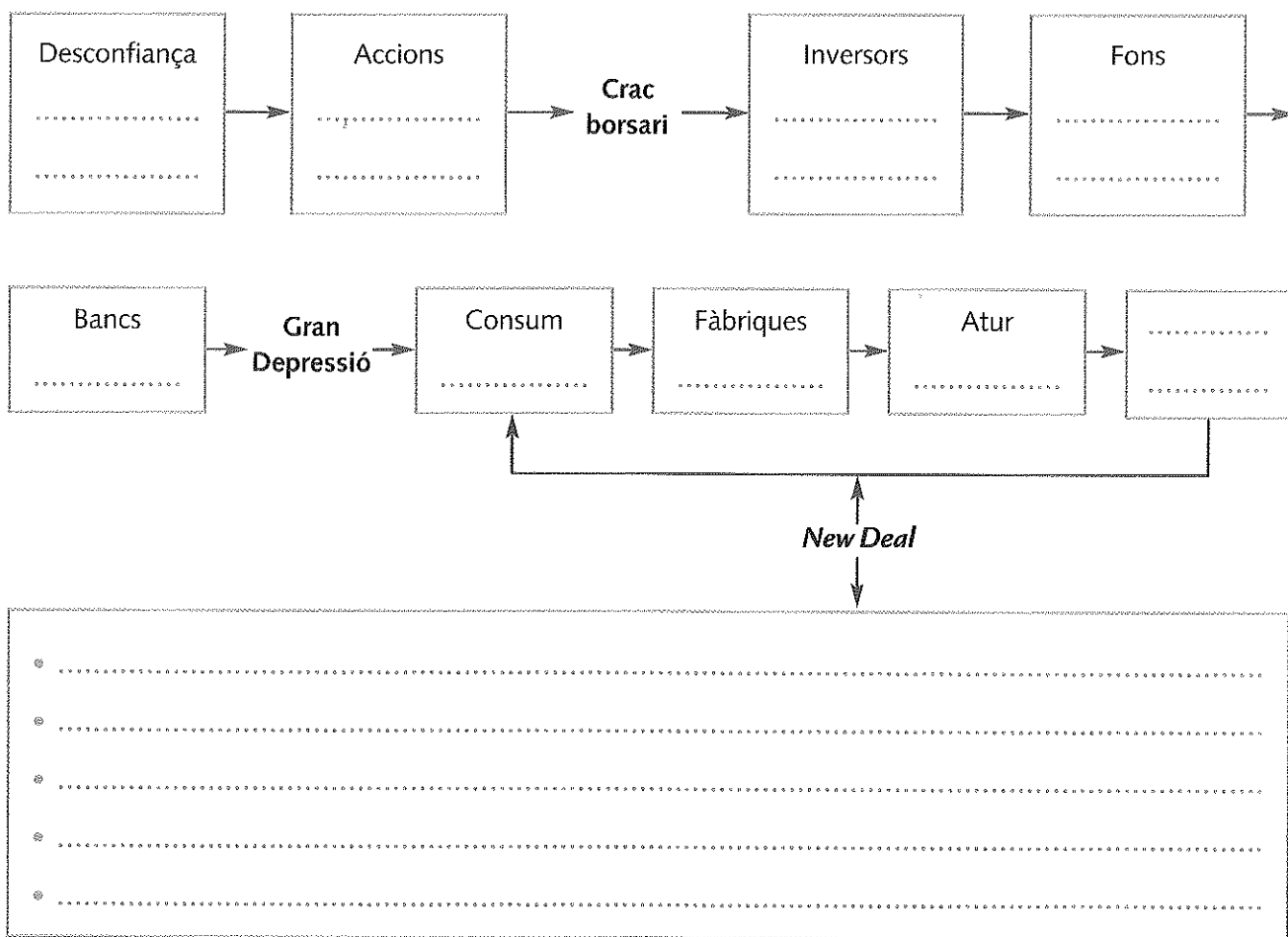
4. El crac del 29 i el "New Deal"

- La **borsa**, que havia viscut una fase de bombolla especulativa, va entrar en un cicle de desconfiança. Es va iniciar una onada de venda d'accions que en va fer caure el valor en picat.
- El crac de la borsa va obligar els bancs a tancar per manca de fons. Així, també van minvar el consum i la producció, i es va estendre l'atur. Des dels Estats Units, la crisi es va estendre a la resta del món.

- El programa del **New Deal**, presentat per Roosevelt l'any 1932, defensava la intervenció de l'Estat per reactivar l'economia.
- La crisi no es va superar fins a la Segona Guerra Mundial, però ajudar empreses en dificultats, crear empreses públiques, controlar els bancs i les obres públiques, suportar els preus agrícoles i augmentar els salaris va facilitar una certa recuperació dels EUA.

CA 10. Completa l'esquema per sintetitzar les causes i les conseqüències del crac i de la Gran Depressió, a més de detallar algunes de les mesures del *New Deal*:

CS

AV 11. Posa't al lloc d'una persona que porta mesos sense poder treballar.

CI

Exposa quins creus que són els seus sentiments en aquesta situació:

.....

.....

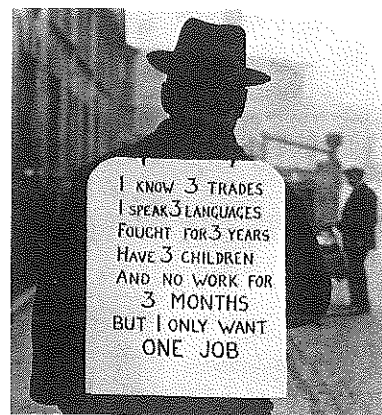
.....

.....

.....

.....

.....

6. La instauració del nazisme a Alemanya

- Acabada la guerra, Alemanya s'organitzà de manera democràtica en l'anomenada **República de Weimar**.
- El **Tractat de Versalles** havia imposat unes condicions molt dures a una Alemanya en plena postguerra.
- Això va generar misèria, atur i **descontentament social**, que es van traduir en moviments de caràcter revolucionari (espartaquistes) i de l'extrema dreta; aquests darrers van intentar alguns cops d'Estat, entre els quals, el *Putsch* de Munic.

- L'any 1920, Hitler va fundar el **Partit Nacionalsocialista** i en el llibre *La meua lluita (Mein Kampf)* hi va establir el seu ideari antidemòcrata, antibolxevic i antisemita, partidari d'un gran imperi alemany.
- A Alemanya, la crisi del 1929 va facilitar l'èxit de les propostes de **demagogs i extremistes**.
- L'any 1932 el partit nazi aconseguí 13 milions de vots, i Hitler va ser anomenat canceller. L'any 1934, Hitler es va proclamar **Führer i canceller del III Reich** (Imperi).

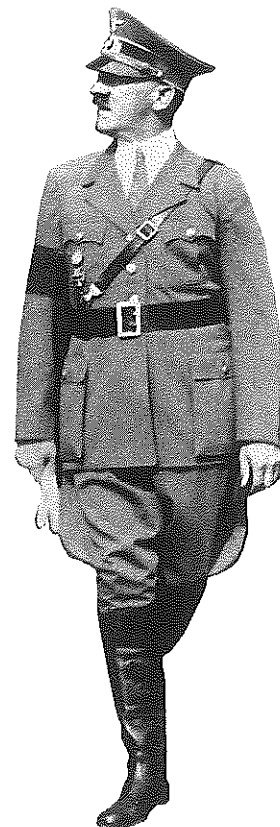
CS 14. Descriu la situació en què es trobava la República de Weimar:

- a) Quin era el sistema polític de la República de Weimar?
- b) Què va significar el Tractat de Versalles per a la població alemanya?
- c) Com es va traduir políticament la crisi a Alemanya?

II **CA** 15. Relaciona, per mitjà de nombres, els fonaments de l'ideari nacionalsocialista amb les afirmacions d'Adolf Hitler que hi ha més avall:

- 1** Antisemitisme i racisme **2** Exclusió dels menys aptes **3** Exaltació de la violència
- 4** Restricció del paper de la dona **5** Autoritarisme

- "L'educació de la dona ha de formar futures mares de família."
- "Hi ha en la història innombrables exemples que proven amb claredat alarmant com, cada vegada que la sang ària es va mesclar, la conseqüència va ser la destrucció d'aquesta."
- "No hi haurà majoria que dicti decisions, la determinació serà obra d'una sola persona."
- "A les escoles d'un Estat nacional s'hi haurà de dedicar més temps a l'exercici físic, en particular, a la boxa. No hi ha cap esport que estimuli tant com aquest l'esperit d'atac."
- "Exigim que s'obligui tot no ari arribat a Alemanya a partir del 2 d'agost del 1914 a abandonar immediatament el territori nacional."
- "En l'educació de l'individu, l'Estat ha de demostrar que no constitueix una vergonya, però sí una desgràcia lamentable, la circumstància de ser malaltís i feble."
- "Seria més difícil mantenir la disciplina en una companyia de dos-cents homes, tots ells idènticament dotats des del punt de vista intel·lectual, que en una altra formada per cent noranta homes menys generosament dotats, més deu posseïdors de talent privilegiat."

1 i 2. Causes, contendents i desenvolupament de la Segona Guerra Mundial

- La Segona Guerra Mundial va esclatar, en gran part, per l'escalada bèl·lica que, durant la dècada del 1930, van dur a terme Itàlia, Alemanya i el Japó.
- La guerra enfrontà les potències autoritàries o de l'Eix amb les aliades: l'URSS, França i la Gran Bretanya.
- Des del 1939 fins a la darreria del 1941 el conflicte s'inclinà a favor de l'Eix (només la Gran Bretanya va plantar cara a Alemanya); Hitler inicià l'atac a l'URSS i el Japó destruï la flota dels EUA a Pearl Harbor.

- Els territoris ocupats per Alemanya (Bohèmia, Moràvia, Eslovàquia...), Itàlia (Etiòpia i Albània) i el Japó (Manxúria i la Xina) es van organitzar en funció dels interessos particulars dels ocupants.
- A partir del 1942, l'entrada de l'URSS i dels EUA en el conflicte va generar un canvi de tendència que es va confirmar amb la batalla de Stalingrad i amb el desembarcament de Normandia. Alemanya es va rendir l'abril del 1945 i el Japó, el setembre del mateix any.

CS
CB

1. Resumeix la política exterior alemanya anterior a la Segona Guerra Mundial:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CS

2. Completa correctament les frases següents:

- a) La política expansionista alemanya va trobar suport en una sèrie de internacionals.
- b) França i, l'any 1939, es van comprometre a entrar en si Polònia era per Alemanya.
- c) Hitler havia signat el Pacte per tal que Stalin no interferís en Polònia.
- d) Els territoris per l'Eix es en funció dels interessos particulars dels
- e) La guerra va fer un tomb a favor del bàndol dels quan, l'any 1942, hi van entrar els i l'

CA
CS

3. Completa el quadre de l'evolució de la Segona Guerra Mundial:

Etapa	Cronologia i tendència general de l'etapa	Esdeveniments
Victòries de l'Eix		
Triomf aliat		

Les conseqüències de la guerra

La gravetat i la intensitat del conflicte armat van generar una gran diversitat de **conseqüències directes**:

- La mort de prop de 50 milions de víctimes, la majoria civils.
- La destrucció gairebé total de l'economia dels països bel·ligerants (ciutats, indústria, agricultura...).

A termini més llarg, els horrors de la guerra (l'Holocaust, la bomba atòmica, les deportacions...) van generar un fort **impacte moral** en la població.

- Es va establir un **nou ordre mundial**: Europa, destrosada, va deixar el pas obert al lideratge dels Estats Units i de l'URSS. A les conferències de Teheran, Jalta, Potsdam i París s'hi va iniciar el disseny d'un món marcat per les dues noves superpotències.
- Es creà l'**ONU**, substituïda de la Societat de Nacions, l'objectiu principal de la qual fou el manteniment de la pau i de la seguretat internacional, així com la cooperació entre els països.

4. Resumeix els efectes de la Segona Guerra Mundial. Utilitza els termes següents:

Holocaust – destrucció – impacte moral – superpotències – ONU – morts

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Completa el quadre de les conferències de pau signades entre els aliats:

Conferència	Anys de reunió i acords principals
Teheran	
Jalta	
Potsdam	
París	

6. Completa les frases següents sobre l'impacte de la guerra en la població:

a) Les de fronteres i les expulsions de ètniques van comportar forçosos de població.

b) La i la crueltat s'havien instal·lat a Europa durant anys.

7. Cerca informació sobre les bombes atòmiques llançades damunt les ciutats japoneses d'Hiroshima i Nagasaki. Exposa'n, en una redacció, els efectes immediats i a llarg termini:

.....

.....

.....

.....

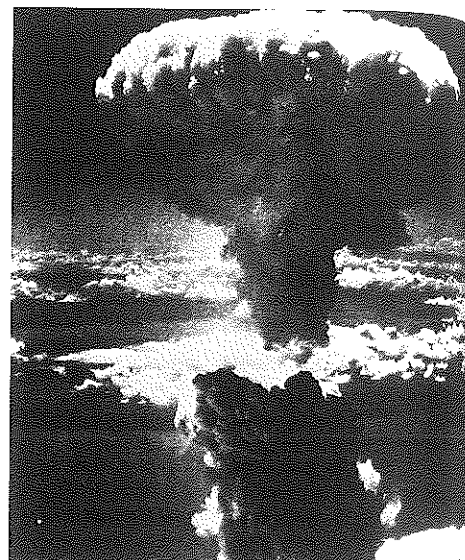
.....

.....

.....

.....

.....

8. Llegeix el text següent sobre les reflexions d'un important polític nord-americà arran de la Segona Guerra Mundial i contesta les preguntes:

Jo era soldat a l'altra guerra i, quan va acabar, vaig veure que tots els elevats propòsits que s'havien proclamat en aquella enorme matança (lluitar per assegurar la democràcia al món, la Societat de Nacions, etc) no duien a res, al contrari, van ser com una broma cínica per a les cendres de milions d'homes morts i per a tota la nostra generació.	No obstant, és molt més important el fet que, des d'ara i com a Nacions Unides, formulem els principis que hauran de governar les nostres accions. Si no es fa així, ens trobarem semblant causes futures de descontentament, no només entre els pobles que mirem d'alliberar, sinó entre les mateixes Nacions Unides.
---	--

W. L. WILLKIE: *Un món* (adaptació), 1945.

- a) A quina "altra guerra" es refereix?
- b) Quines conclusions va extreure d'aquesta guerra? I dels "bons propòsits" com ara la Societat de Nacions?
- c) De quina organització supranacional és partidari? Quan es va fundar?
- d) Quines qüestions havia de solucionar aquesta organització?

La formació de blocs antagònics

■ Els Estats Units i la Unió Soviètica representaven models socials oposats. La fi de la guerra va fer palès l'antagonisme pel lideratge mundial:

- Els **EUA** van obligar els països de la seva àrea a expulsar els comunistes del govern.
- L'**URSS** va impulsar les **democràcies populars**, és a dir, règims comunistes sota tutela soviètica.

■ A partir del 1947 es va consolidar el **Teló d'Acer**.

- Els **EUA** van exposar la doctrina Truman, van aplicar el Pla Marshall i van crear l'**OTAN**.

- L'**URSS** va proposar l'Informe Jdanov i va crear la **Kominform** i el Pacte de Varsòvia.

■ **Alemanya** va ser dividida en dos estats, entre els quals es dividí també Berlín. L'**URSS** bloquejà la part occidental de la ciutat, tot i que els EUA l'abastaren per via aèria. L'any 1961 es construí el mur de Berlín.

9. Defineix amb paraules teves els termes següents:

a) Democràcia popular:

.....

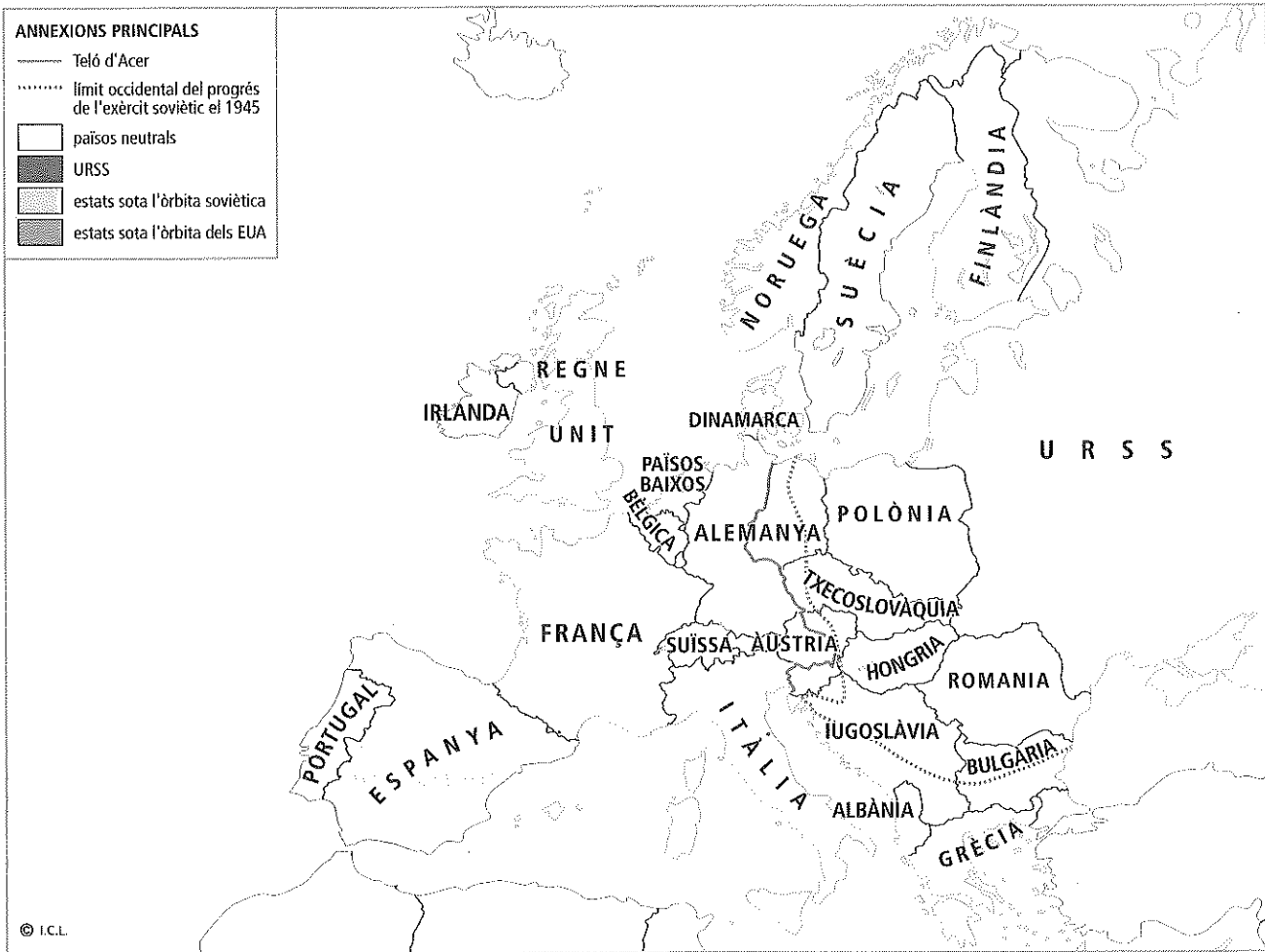
b) OTAN:

.....

c) Mur de Berlín:

.....

10. Acoloreix el mapa d'Europa entre els anys 1945 i 1947 i contesta la pregunta:

Quina va ser la posició d'Espanya durant la guerra?

4. La Catalunya republicana

- En les eleccions del 1931 **Esquerra Republicana** va prendre l'hegemonia a la Lliga. Francesc Macià (ERC) va proclamar la **República Catalana** dins la Federació Ibèrica, assumint-ne la sobirania.
- Es va negociar amb el govern de Madrid la creació de la **Generalitat**, que va iniciar un govern provisional que aconseguí aprovar, el 1932, l'**Estatut d'Autonomia**. Així, es van poder celebrar les primeres eleccions al Parlament, que donaren la presidència a Macià.

- L'etapa republicana remodelà l'estructura de partits:
 - La Lliga Regionalista passà a denominar-se **Lliga Catalana**, i **ACR** i **UDC** foren partits centristes.
 - La **CNT** va seguir sent majoritària entre els obrers, i es van crear partits marxistes: el **POUM** i el **PSUC**.
- L'etapa de la Generalitat també va servir per **ampliar l'obra de la Mancomunitat**: foment de agricultura, la protecció social, l'ensenyament i la llengua catalana.

CS 12. Completa les activitats següents sobre la Catalunya republicana:

a) Quin model polític volia Macià per a Catalunya i per a Espanya?

.....

b) Descriviu el procés que va conduir fins a l'aprovació de l'Estatut de 1932:

.....

.....

.....

c) De quina institució anterior va ampliar l'obra la Generalitat republicana?

.....

d) Explica, a grans trets, les reformes que va dur a terme:

.....

.....

.....

.....

.....

CA CS 13. Completa l'esquema de les forces polítiques predominants a la Catalunya republicana escrivint-ne el nom sencer i la ideologia o el precedent polític:

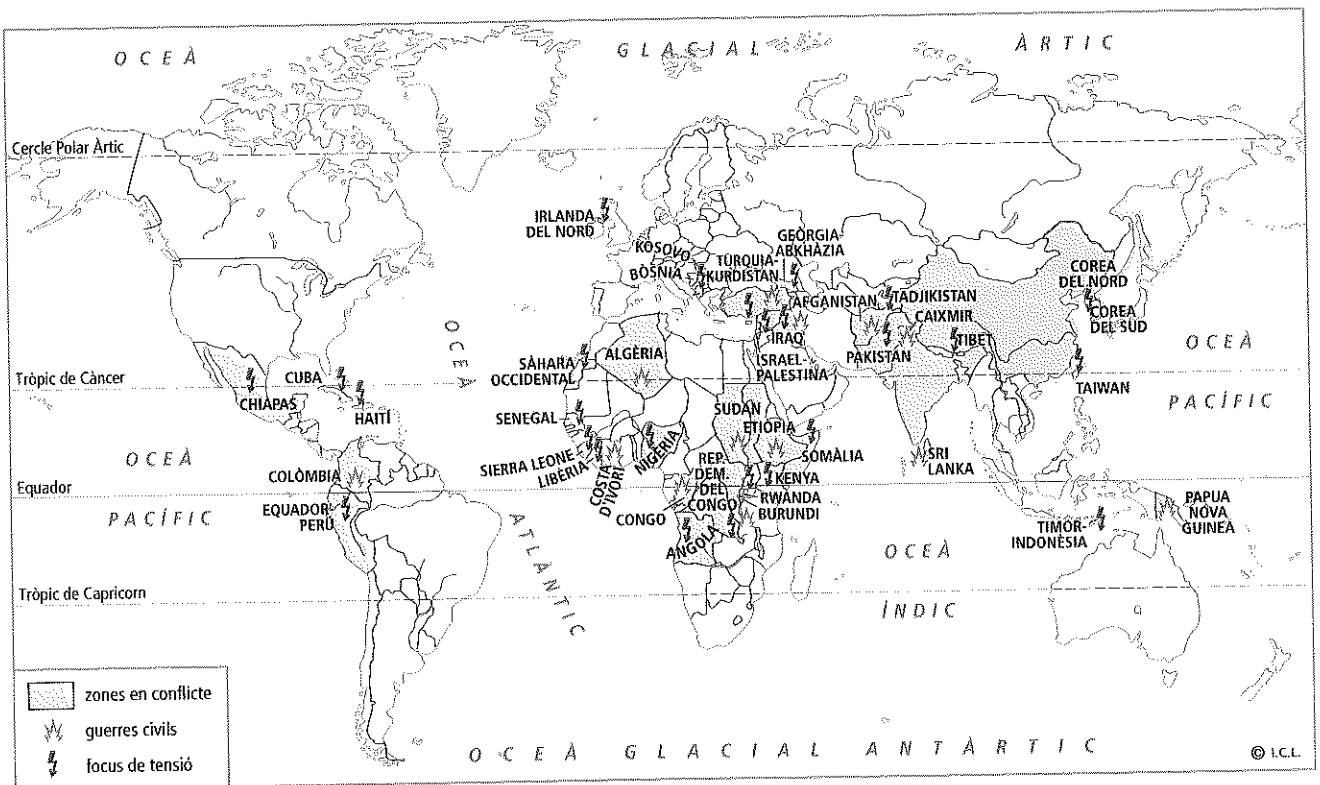
2. Conflictes al món actual

- Els conflictes al món actual són nombrosos i les seves causes obeeixen a factors diversos.
- A l'Àfrica subsahariana s'hi barregen la misèria, les dictadures militars i les rivalitats ètniques i religioses. Hi destaca l'èxode de milers de refugiats.
- Els països de l'Est van viure conflictes nacionalistes:
 - La guerra a Iugoslàvia va tenir un caràcter ètnic i religiós. Va suposar l'aparició de nous estats independents i la reducció territorial de Sèrbia.

- A causa de la dissolució de l'URSS, els problemes es van concentrar a la regió del Caucas.
- L'integrisme islàmic propugna sistemes polítics basats en una interpretació extremista de la religió:
 - Ha triomfat a alguns països i té una força significativa en uns altres.
 - Cal destacar el sorgiment de noves organitzacions terroristes que han atemptat a Occident, per exemple, a Nova York, a Londres i a Madrid.

4. Cerca al mapa un Estat per a cadascuna de les regions del quadre que sigui escenari d'un conflicte. Esbrina'n la causa i les conseqüències per a la població:

	Estat en conflicte	Causas	Conseqüències
Amèrica			
Europa			
Àfrica subsahariana			
Món islàmic			

3. La globalització

- A partir del 1990 es va organitzar un nou sistema social i econòmic a l'entorn de les grans potències capitalistes.
- El fenomen de la globalització consisteix en això:
 - La reducció de barreres per donar més mobilitat a les mercaderies, als capitals i a les persones arreu del planeta.
 - La interdependència de les economies nacionals.
- La circulació, amb gran rapidesa, de la informació, dels serveis i dels productes culturals.
- Totes aquestes transformacions s'han produït a causa dels canvis en la comunicació i en el transport.
- Les conseqüències de la globalització són la divisió i la deslocalització creixents del treball (components diversos d'un mateix producte es fabriquen a països diferents) i, en general, un mercat mundialitzat.

5. Descriu en què consisteix la globalització:

.....

.....

.....

.....

6. Exposa els avantatges i els inconvenients d'aquests aspectes de la globalització:

	Avantatges	Inconvenients
Desenvolupament del transport		
Divisió del treball		
Mundialització del mercat		

7. Cerca a la premsa la notícia d'alguna empresa catalana que hagi estat deslocalitzada. Després, completa:

- Nom de l'empresa:
- Lloc de destinació:
- Motius per al trasllat:
-
- Conseqüències de la deslocalització:
-

La societat del segle XXI

■ Als països industrialitzats s'hi ha desenvolupat un tipus de societat que presenta unes transformacions significatives:

- Ha crescut el procés d'**urbanització**, i pràcticament ha desaparegut la pagesia.
- Ha reulat la classe obrera tradicional davant el desenvolupament del **sector terciari**, i ha augmentat el nombre de professions que requereixen estudis secundaris o superiors.

- La **dona** ha aconseguit més capacitat de decisió.
- El **model social** (valors, famílies reduïdes, individualisme) també s'ha transformat.

■ Als països pobres aquests canvis han estat menors:

- S'hi observa una disminució del nombre de pagesos, però la societat continua sent **rural**.
- Les **famílies** són extenses i tradicionals.
- És un fet comú la discriminació de les **dones**.

10. Completa l'esquema dels tipus de societat que existeixen al món actual:

11. Contesta les preguntes següents:

- a) Quina evolució està seguint la pagesia d'alguns països de l'Amèrica Llatina? Com afecta aquest procés les ciutats?
- b) Què passa amb la classe obrera occidental? Quins requisits exigeixen moltes feines noves avui dia?

12. Escribeu *SÍ* o *NO* segons el paper que han tingut i tenen les dones de la teva família:

Generació	Accés a la formació	Independència econòmica	Compartir feines de la llar	Divorci
Àvia				
Mare				
Actual				

6. La revolució tecnològica

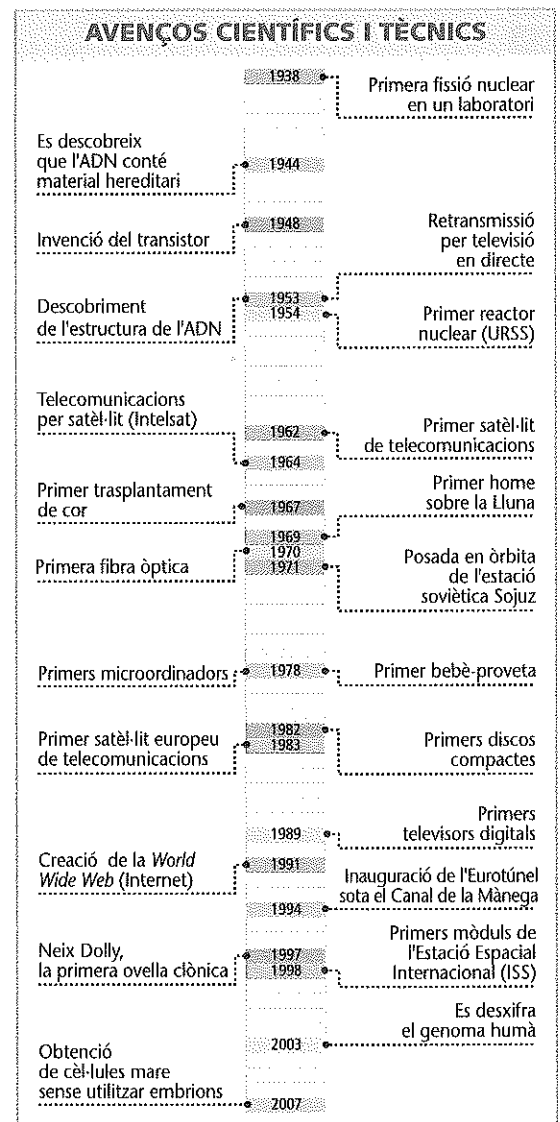
- El desenvolupament tecnològic és fruit dels **recursos invertits**. Els països rics hi dediquen el 2 o el 3% del PIB, però els pobres no poden fer-ho.
- En **biologia**, vinculada a la medicina, hi destaca el desenvolupament de la genètica. També la **física nuclear** té aplicacions en aspectes mèdics i energètics.
- L'**electrònica** ha produït nous aparells d'ús domèstic i ha permès desenvolupar la **informàtica**, la innovació actual més evident.

- També s'han transformat els **transportos**: hi ha trens d'alta velocitat i tipus d'avions més eficaços.
- En les **comunicacions**, els satèl·lits i Internet permeten accedir a un gran volum d'informació a l'instant:
 - Per això, es diu que vivim en una "**aldea global**".
 - La major part de la comunicació, però, està controlada per **grans companyies**, que generen notícies molt simplificades per emetre-les ràpidament i fer-les arribar a un públic molt divers.

13. Fixa't atentament en el gràfic i completa el quadre:

CA

Camp científic i tecnològic	Esdeveniments principals
Energia nuclear	
Microelectrònica	
Biologia i medicina	
Comunicació i transports	
Cursa espacial	
Informàtica	

14. Exposa els canvis principals que s'han produït en el sector de les comunicacions els darrers anys:

.....

.....

.....

.....